CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

MHI 2017

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII
POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **6 czerwca 2017 r.**
GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**
CZAS PRACY: **180 minut**
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

NOWA FORMUŁA

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 32 strony (zadania 1–27). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

MHI-R1_1P-173

Układ graficzny
© CKE 2015

Zadanie 1.

Imbryk i talerzyk z serwisu do herbaty cesarzowej Francji Józefiny, Sèvres, 1810 r.

[…] *Katalog wystawy w Zamku Królewskim w Warszawie*, Warszawa 2015, s. 105.

Zadanie 1.1. (0–1)

Podaj nazwę cywilizacji, do której nawiązuje dekoracja obu naczyń. Odpowiedź uzasadnij, przywołując dwa argumenty.

Nazwa cywilizacji: .....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 1.2. (0–1)

Podaj nazwę wydarzenia politycznego z końca XVIII w., które wpłynęło na zainteresowanie cywilizacją przywołaną za sprawą dekoracji obu naczyń. Odpowiedź uzasadnij.

Nazwa wydarzenia: .....

Uzasadnienie:

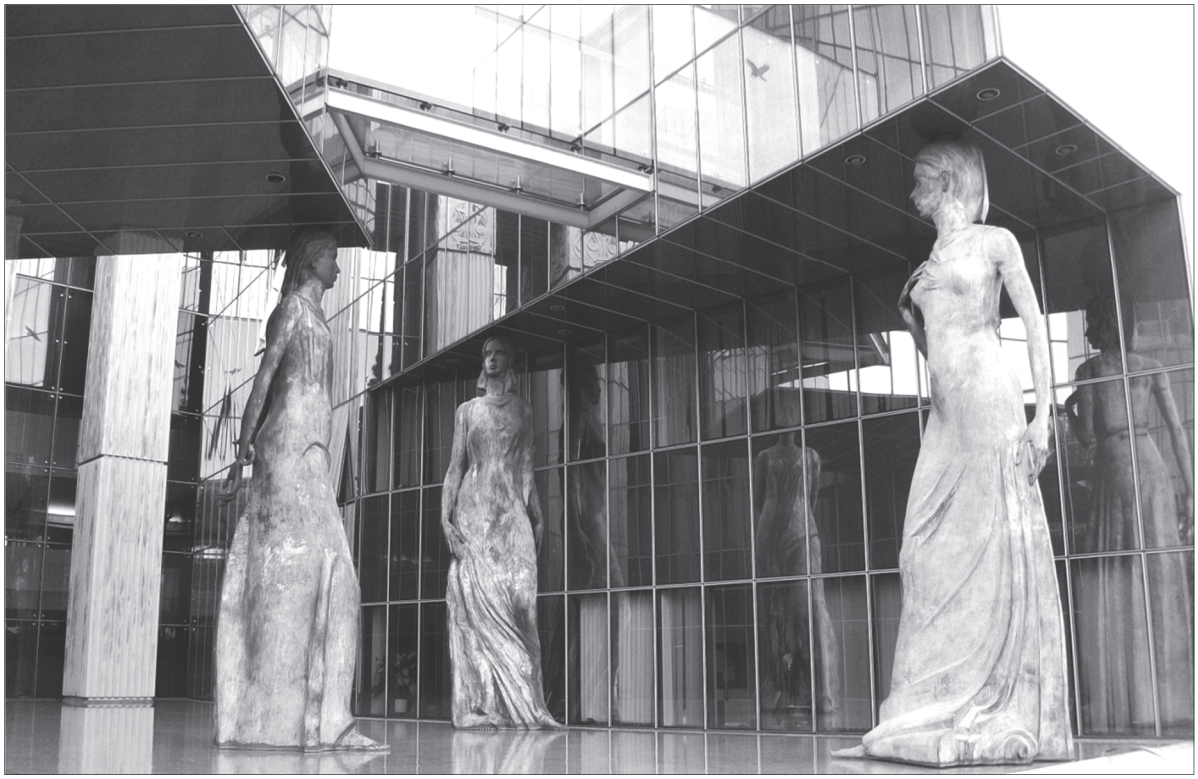
.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Fotografia gmachu Sądu Najwyższego w Warszawie [fragment]

www.polskaniezwykla.pl

Na podstawie fotografii i własnej wiedzy zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swój wybór.

Ukazany na fotografii motyw architektoniczny nawiązuje do antycznej budowli o nazwie

A. Zikkurat.
B. Partenon.
C. Erechtejon.
D. Panteon.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–1)

Plutarch, *Żywoty sławnych mężów* [fragment]

Oto zaś historyczne tło […] reformatorskich wystąpień Tyberiusza [Grakchusa]: Rzymianie, zdobywając w wojnach […] ziemie, częściowo sprzedawali je, częściowo zamieniali na posiadłości państwowe. Te posiadłości państwowe oddawali w dzierżawę ludziom, którzy posiadali mało ziemi albo jej wcale nie posiadali, z obowiązkiem płacenia niewielkich podatków na rzecz skarbu publicznego. Z czasem jednak bogatsi zaczęli płacić większe stawki i w ten sposób wyzuli mało zamożnych chłopów z ich posiadłości.

G. Chomicki, S. Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe* […], Kraków 1999, s. 243.

Wyjaśnij związek przyczynowo-skutkowy między opisaną sytuacją społeczno-gospodarczą a stanem armii rzymskiej w okresie, którego dotyczy tekst.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–1)

Źródło. Mozaika z IX wieku

Postacie na mozaice (od lewej): *papież Leon III*, *św. Piotr*, *Karol Wielki*.

Na podstawie: H. Stadler, *Leksykon papieży i soborów*, Warszawa 1992, s. 178.

Wyjaśnij wymowę ideową mozaiki, interpretując jej elementy graficzne.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5.

Wincenty z Kielczy, *Żywot większy św. Stanisława,* połowa XII w. [fragment]

Zaznaczyć należy, że o ile przez łagodność i starania wielkiego króla Bolesława, chwała królestwa polskiego […] wzrosła, o tyle przez bezbożność tego Bolesława zmalała. […] I w tym samym stopniu, w jakim tamten, zakładając biskupstwa i wspierając je darami królewskimi, podniósł godność biskupią, ten przez okrutne zamordowanie świętego Stanisława, kapłana Bożego, godność […] kapłaństwa znieważył. […] Albowiem z powodu morderstwa, którego się na błogosławionym męczenniku Stanisławie dopuścił, nie tylko korona spadła z jego głowy i głowy potomków jego, lecz i Polska sama […] utraciła sławę i godność królewską. O ile tamten Bolesław rozszerzył panowanie narodu swojego, o tyle ten, jako król niemądry, zgubił naród […] i sprawił, że Polska opuszczona została.

Teksty źródłowe do nauczania historii w szkole, nr 10, Warszawa 1959, s. 33–34.

Zadanie 5.1. (0–1)

Podaj stosowane w historiografii przydomki dwóch władców wspomnianych w tekście.

- .....
- .....

Zadanie 5.2. (0–1)

Spośród podanych nazw wybierz i zapisz te odnoszące się do grodów, w których władca określany jako *wielki król Bolesław* zakładał biskupstwa.

Kraków, Kamień Pomorski, Wrocław, Kołobrzeg, Włocławek

- .....
- .....
- .....

Zadanie 5.3. (0–1)

Podaj nazwy dwóch ziem przyłączonych do państwa polskiego przez władcę, o którym autor tekstu napisał, że *rozszerzał panowanie narodu swojego.*

- .....
- .....

Zadanie 6. (0–2)

Fragment przywileju

Przede wszystkim naszym słowem królewskim przyrzekamy w pełni utrzymywać wszystkich mieszkańców naszego królestwa przy wszelkich prawach, danych im przez poprzedników naszych. […]

Przyrzekamy również, że ani żadnych nowych ustaw nie wydamy, ani nie polecimy wzywać ziemian na wojnę bez zgody sejmiku ziemskiego […].

Wiek […] *w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentó*w, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 192–193.

Wskaż władcę, który był wystawcą cytowanego przywileju, i wyjaśnij okoliczności wystawienia tego dokumentu.

Władca: .....

Okoliczności wystawienia:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–2)

Fragment aktu prawnego

A iż w Rzeczypospolitej naszej jest niezgoda niemała w sprawie religii chrześcijańskiej, zabiegając temu, aby się z tej przyczyny między ludźmi rozterka jaka szkodliwa nie wszczęła, którą po innych królestwach jaśnie widzimy, obiecujemy to sobie wspólnie, za nas i potomków naszych, iż którzy jesteśmy różni w wierze, pokój między sobą zachować a dla różnej wiary i odmiany w kościołach krwi nie przelewać, ani nie karać konfiskatą dóbr, [utratą czci], więzieniem i wygnaniem i zwierzchności żadnej ani urzędowi do takowego postępowania żadnym sposobem nie pomagać.

Źródła i materiały do nauczania historii, oprac. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 101–102.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę cytowanego dokumentu i wyjaśnij okoliczności jego uchwalenia.

Nazwa: .....

Okoliczności uchwalenia:

.....

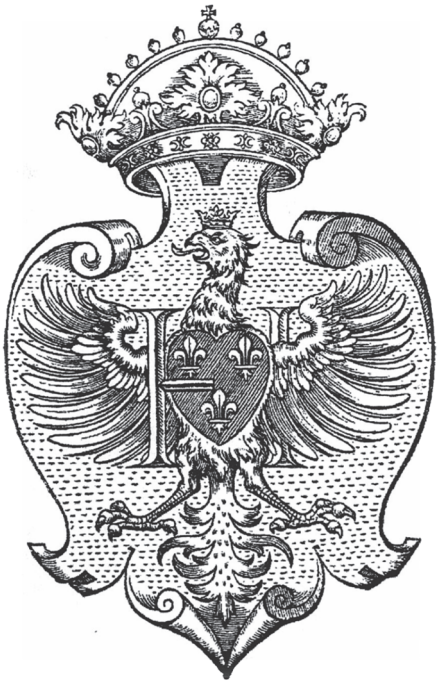
.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Orzeł z kartusza herbowego jednego z władców Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Orły nasze. Orzeł Biały w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej, red. M. Rokosz, Kraków 1996, s. 128.

Rozpoznaj władcę, dla którego wykonano kartusz herbowy. Odpowiedź uzasadnij.

Władca: .....

Uzasadnienie:

.....

.....

Zadanie 9. (0–1)

Opis doktryny ekonomicznej

Kierunek ten, [rozwijał] się przede wszystkim w XVII w. [Jego] podstawowym założeniem było przekonanie, że o bogactwie kraju decydują zgromadzone zasoby kruszców (srebra i złota). Jest to potęga trwała, w przeciwieństwie do dóbr żywnościowych, które są nietrwałe. […] [C]elem państwa powinno być uzyskiwanie dodatniego bilansu w handlu zagranicznym, aby pieniądz kruszcowy przywozić do kraju.

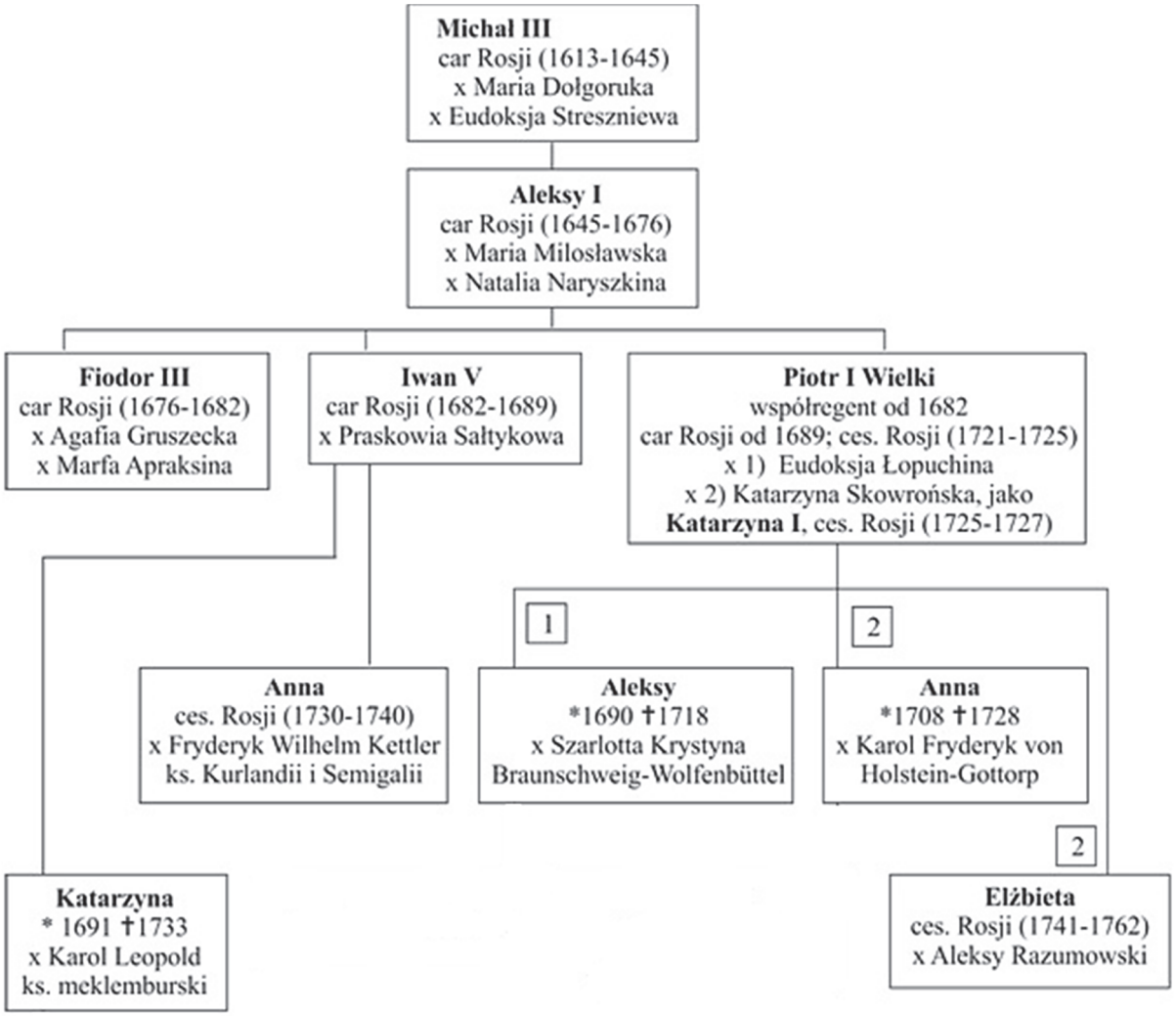
J. Szpak, *Historia gospodarcza powszechna*, Warszawa 2007, s. 161–162.

Na podstawie źródła i własnej wiedzy podaj nazwę opisanej doktryny.

.....

Zadanie 10.

Fragment tablicy genealogicznej

Na podstawie: *Dynastie Europy*, red. A. Mączak, Wrocław 2009, s. 282–283.

Zadanie 10.1. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest ono fałszywe.

1.	Za życia dziadka Piotra I Wielkiego na Ukrainie wybuchło powstanie Chmielnickiego.	**P**	**F**
2.	Córka Piotra I Wielkiego poślubiła władcę państwa leżącego w Inflantach.	**P**	**F**
3.	Panowanie cara Michała III w Rosji zakończył okres Wielkiej Smuty.	**P**	**F**

Zadanie 10.2. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wojny, po której zakończeniu władca Rosji przyjął tytuł imperatora.

……

Zadanie 11. (0–2)

Mapa Rzeczypospolitej w XVIII w.

Atlas historii Polski, Kraków 2003, s. 116.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzeń przedstawionych na mapie – wyjaśnij ich genezę, a także – główny skutek dla Rzeczypospolitej.

Nazwa: .....

Wyjaśnienie genezy:

.....

.....

.....

Skutek:

.....

.....

.....

Zadanie 12.

Źródło 1. Fragment dekretu

Obóz cesarski w Berlinie, 21 listopada 1806 r.

Art. 1. Wyspy brytyjskie są ogłoszone w stanie blokady.
Art. 2. Wszelki handel i wszelka korespondencja z wyspami brytyjskimi są wzbronione […].
Art. 7. Żaden okręt przybywający wprost z Anglii albo z kolonii angielskich, albo który tam był od czasu ogłoszenia tego dekretu nie będzie przyjęty w żadnym porcie […].

Źródła i materiały do nauczania historii, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 152.

Źródło 2. Tabela. Statki zawijające do Gdańska w latach 1805–1812

Rok	Liczba statków
1805	1194
1806	377
1807	58
1808	32
1809	51
1810	291
1811	50
1812	34

Na podstawie: *Historia Gdańska*, red. E. Cieślak, t. 3, cz. 2, Gdańsk 1993, s. 152.

Zadanie 12.1. (0–1)

Wyjaśnij powód wydania dokumentu cytowanego w źródle 1.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w Gdańsku obowiązywał dekret cytowany w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do danych zawartych w źródle 2.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13.

Źródło 1. Doktryna Monroe z grudnia 1823 r. [fragment]

Ze względu na nasze sumienie oraz przyjacielskie stosunki istniejące między mocarstwami a Stanami Zjednoczonymi oświadczamy, że będziemy uważać wszelkie próby rozszerzenia ich systemu na drugą część tej półkuli za niebezpieczną dla naszego spokoju i bezpieczeństwa. […] Polityka, jaką prowadzimy w stosunku do Europy, od początku wojen, które tak długo zaprzątały tę część globu, pozostała ta sama: polegała ona na niewtrącaniu się w sprawy wewnętrzne jakiegokolwiek państwa […]. Jednakże, w sprawach dotyczących [kontynentów amerykańskich] zmieniają się okoliczności. Jest niemożliwe, aby mocarstwa sprzymierzone chciały narzucić swój system polityczny jakiejś części tych kontynentów bez zagrożenia naszemu szczęściu i naszemu pokojowi.

Na podstawie: *Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentó*w, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2001, s. 93–94.

Źródło 2. Amerykańska moneta półdolarowa, 1923 r. [rewers]

Tłumaczenie napisu: *STULECIE DOKTRYNY MONROE*.

www.coincommunity.com

Zadanie 13.1. (0–1)

Na podstawie źródła 1. i własnej wiedzy wyjaśnij symbolikę zaprezentowanej monety.

.....

.....

.....

.....

.....

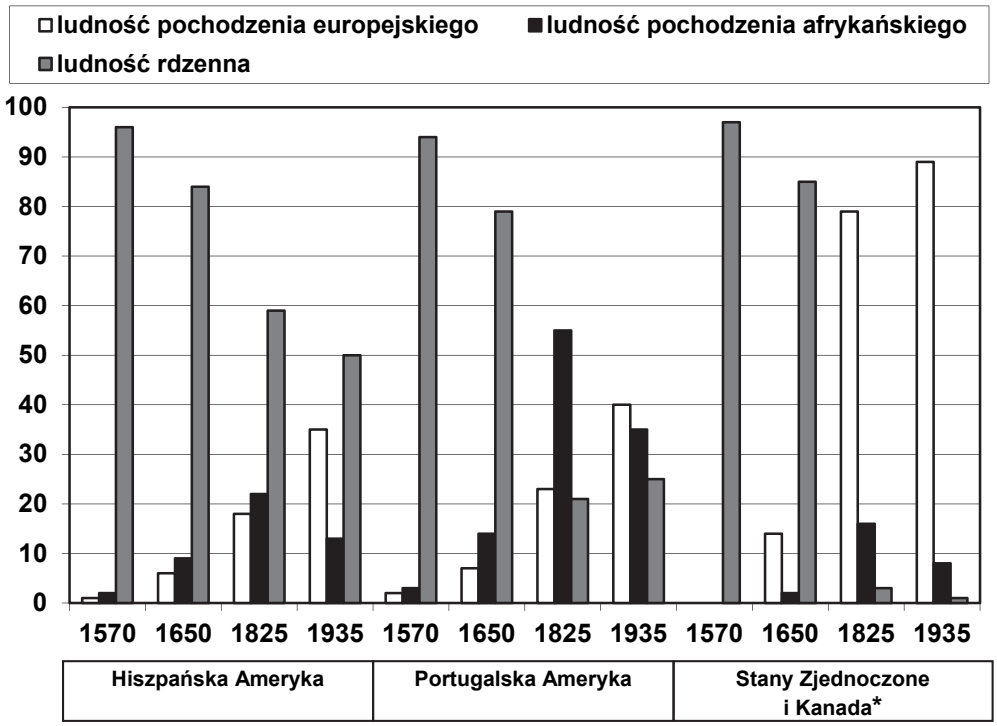
Zadanie 13.2. (0–1)

Wskaż, kiedy USA po raz pierwszy zerwały z zasadami polityki względem Europy opisanymi w doktrynie Monroe.

.....

Zadanie 14.

Wykres. Struktura ludności Nowego Świata, 1570–1935 (w procentach)

* Dane dotyczące Stanów Zjednoczonych i Kanady w latach 1570–1935 dotyczą ludności zamieszkałej na terytorium zajmowanym przez te państwa w 1935 r.

Uwaga: dane dotyczące ludności mieszanej niedostępne.

Na podstawie: N. Ferguson, *Cywilizacja. Zachód i reszta świata*, Kraków 2013, s. 175.

Zadanie 14.1. (0–1)

Wymień trzy przyczyny przemian struktury społeczeństwa Nowego Świata w okresie od XVI do XX w., o których świadczą dane dotyczące trzech grup ludności uwzględnionych na wykresie.

- .....
- .....
- .....

Zadanie 14.2. (0–1)

Rozstrzygnij, w którym z trzech regionów uwzględnionych na wykresie nastąpiła najbardziej radykalna przebudowa struktury społeczeństwa w okresie od 1570 r. do 1935 r. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do danych z wykresu.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0–1)

Fragment opracowania historycznego

Aleksander I nadał Królestwu liberalną konstytucję, ale od pierwszych lat była ona łamana przez niego samego i jego brata – wielkiego księcia Konstantego, a przede wszystkim – przez najwyższe polskie władze Królestwa. […] Polacy, a raczej oświecone i aktywne politycznie warstwy polskiego społeczeństwa, różnie przyjęły decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawach polskich. Najżarliwsi patrioci wierzący w dobre intencje Aleksandra I i jego nieograniczone możliwości byli rozczarowani.

Dzieje narodu i państwa polskiego, t. 3, red J. Buszko, A. Garlicki, Warszawa 1987, s. 4–5, 25.

Podaj dwa przykłady łamania konstytucji przez cara i jego współpracowników.

- .....
- .....

Zadanie 16. (0–1)

Manifest władz powstańczych [fragment]

Nikczemny rząd najezdniczy, rozwścieklony oporem męczonej przezeń ofiary, postanowił zadać jej cios stanowczy: porwać kilkadziesiąt tysięcy najdzielniejszych, najgorliwszych jej obrońców, oblec w nienawistny mundur moskiewski i pognać tysiące mil na wieczną nędzę i zatracenie. […] Do broni więc Narodzie Polski, Litwy i Rusi! Do broni! Bo godzina wspólnego wyzwolenia już wybiła, stary miecz nasz wydobyty, święty sztandar Orła, Pogoni i Archanioła rozwinięty.

Źródła i materiały do nauczania historii, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 185–186.

Na podstawie źródła i własnej wiedzy podaj stosowaną w historiografii nazwę powstania, którego dotyczy cytowany dokument. Uzasadnij odpowiedź, podając dwa argumenty.

Nazwa: .....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–1)

Fragment przemówienia Ottona von Bismarcka z 30 września 1862 r.

Niemcy nie oczekują od Prus liberalizmu, lecz siły. Bawaria, Wirtembergia, Badenia mogą tolerować liberalizm, i dlatego nikt nie przeznacza im roli Prus. Prusy powinny zebrać i zachować swoje siły aż do odpowiedniej chwili, którą już niejednokrotnie zmarnowały. Granice Prus po traktacie wiedeńskim nie sprzyjają zdrowemu życiu państwowemu. Wielkich zagadnień chwili nie rozstrzyga się za pomocą mów czy postanowień większości (to właśnie był wielki błąd lat 1848 i 1849), lecz żelazem i krwią.

Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 259.

Wykaż, że program polityczny przedstawiony w cytowanym przemówieniu udało się Bismarckowi zrealizować. W odpowiedzi odwołaj się do faktografii.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (0–1)

Pocztówka wydana w okresie I wojny światowej

http://arkadia-bonumest.blogspot.com

Rozstrzygnij, czy zaprezentowana pocztówka propaguje treści zawarte w odezwie wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza z 1914 r. Odpowiedź uzasadnij, interpretując elementy ilustracji.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. (0–1)

Tabela. Wskaźniki produkcji przemysłowej i szacunki bezrobocia w II Rzeczypospolitej w latach 1929–1935

Lata	Wskaźniki produkcji przemysłowej[1]	Szacunki bezrobocia w tys. osób[2]
1929	101	210
1931	74	1179
1932	59	1669
1934	71	1651
1935	76	1513

Na podstawie: Z. Landau, J. Tomaszewski, *Zarys historii gospodarczej Polski* […], Warszawa 1999, s. 60, 210.

[1] 1928 rok=100
[2] Obliczenia wg Stefana Lewego, Instytut Spraw Społecznych, 1938 r.

Podaj nazwę zjawiska w gospodarce, którego dotyczy źródło statystyczne, oraz wyciągnij wniosek odnoszący się do relacji między danymi zapisanymi w tabeli.

Nazwa zjawiska: .....

Wniosek:

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Chamberlain był przekonany, że żądania Hitlera zostały zaspokojone i mocarstwa wspólnie oddaliły groźbę wojny. Po powrocie do Londynu oznajmił, że układ […] oznacza „pokój dla naszych czasów" […]. Pokojową misję premiera z entuzjazmem popierało społeczeństwo. Uznanie dla niej wyraził parlament brytyjski, a cała Europa odetchnęła z ulgą. Paniczny strach przed nową wojną nadal był powszechny […].

W niektórych środowiskach mówiono wręcz o kapitulacji i zdradzie wobec Czechosłowacji, wzmocnieniu państw osi i osłabieniu prestiżu i pozycji Zachodu. W ich opinii zmiana równowagi sił w Europie, do której powoli prowadził rozwój wypadków od początku lat trzydziestych, stała się faktem.

Na podstawie: G. Szelągowska*, Dzieje nowożytne i najnowsze 1870–1939*, Warszawa 1995, s. 347–348.

Źródło 2. Karykatura z okresu międzywojennego

www.pinterest.com

Podkreśl poprawne dokończenie zdania i uzasadnij odpowiedź, odwołując się do obu źródeł.

Informacje zawarte w obu źródłach nawiązują do postanowień

A. traktatu w Rapallo.
B. traktatu w Locarno.
C. traktatu w Moskwie.
D. traktatu w Monachium.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (0–1)

Plakat hitlerowski rozwieszany w Warszawie jesienią 1939 r.

www.nac.gov.pl

Wyjaśnij cel polityczny, jaki chcieli osiągnąć Niemcy, rozpowszechniając ten plakat jesienią 1939 roku na ulicach Warszawy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–1)

Radziecki znaczek pocztowy z 1939 r. [fragment]

Napis: WYZWOLENIE BRATNICH NARODÓW ZACH. UKRAINY I ZACH. BIAŁORUSI

H. Samsonowicz, J. Tazbir, *Tysiącletnie dzieje Polski*, Wrocław 2006, s. 290.

Wyjaśnij wymowę propagandową znaczka pocztowego, interpretując poszczególne jego elementy.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Rok 1956 wyznaczał bowiem nie tylko powrót do władzy [„Wiesława”] z jego niesprecyzowanym nigdy i nigdzie hasłem „polskiej drogi do socjalizmu”. Przede wszystkim zamykał definitywnie okres stalinowski w Polsce, choć oczywiście nie oznaczał końca systemu zaprowadzonego tu po II wojnie światowej. Można najwyżej powiedzieć z dzisiejszej perspektywy, iż był początkiem końca systemu – przy czym „koniec systemu” trwał ponad 30 lat i w żadnym razie nie przebiegał bezkonfliktowo.

Na podstawie: J. Eisler, *Polskie miesiące, czyli kryzys(y) w PRL*, Warszawa 2008, s. 83–84.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Gdy uspokoiło się popaździernikowe wrzenie, społeczeństwo w swej masie mniej lub bardziej biernie zaakceptowało ustrój, który – w odróżnieniu od stanu z lat poprzednich, gdy trzeba było go się bać – „dał się lubić". PZPR stała się znów machiną posłuszną rządzącej ekipie […]. Dwa były – ważne z punktu widzenia egzystencjalnego – odstępstwa od stalinowskiego wzoru: nie powrócono do półniewolniczej pracy przymusowej […] i forsowanej środkami administracyjnymi kolektywizacji rolnictwa. […] Było to odstępstwo niezmiernie ważne – traktowane nieraz jako ideologiczna skaza.

Na podstawie: A. Paczkowski, *Pół wieku dziejów Polski*, Warszawa 2005, s. 216.

Rozstrzygnij, czy opinie obu autorów na temat znaczenia wydarzeń 1956 roku są zbieżne. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24. (0–2)

Traktat międzynarodowy z 25 marca 1957 r. [fragment]

Art. 2 – Celem Wspólnoty jest, poprzez ustanowienie Wspólnego Rynku i stopniowe zbliżanie polityki ekonomicznej Państw członkowskich, popieranie harmonijnego rozwoju aktywności ekonomicznej w całości Wspólnoty […].
[Cel realizowany będzie] przez działania Wspólnoty polegające na:
[…]
b) wprowadzeniu wspólnej taryfy celnej […];
[…]
d) prowadzeniu wspólnej polityki w dziedzinie rolnictwa;
e) prowadzeniu wspólnej polityki w dziedzinie transportu;
[…].

Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2001, s. 346.

Na podstawie źródła i własnej wiedzy podaj pełną nazwę organizacji powołanej przez cytowany dokument oraz wymień jej państwa założycielskie.

Pełna nazwa organizacji:

.....

Państwa założycielskie:

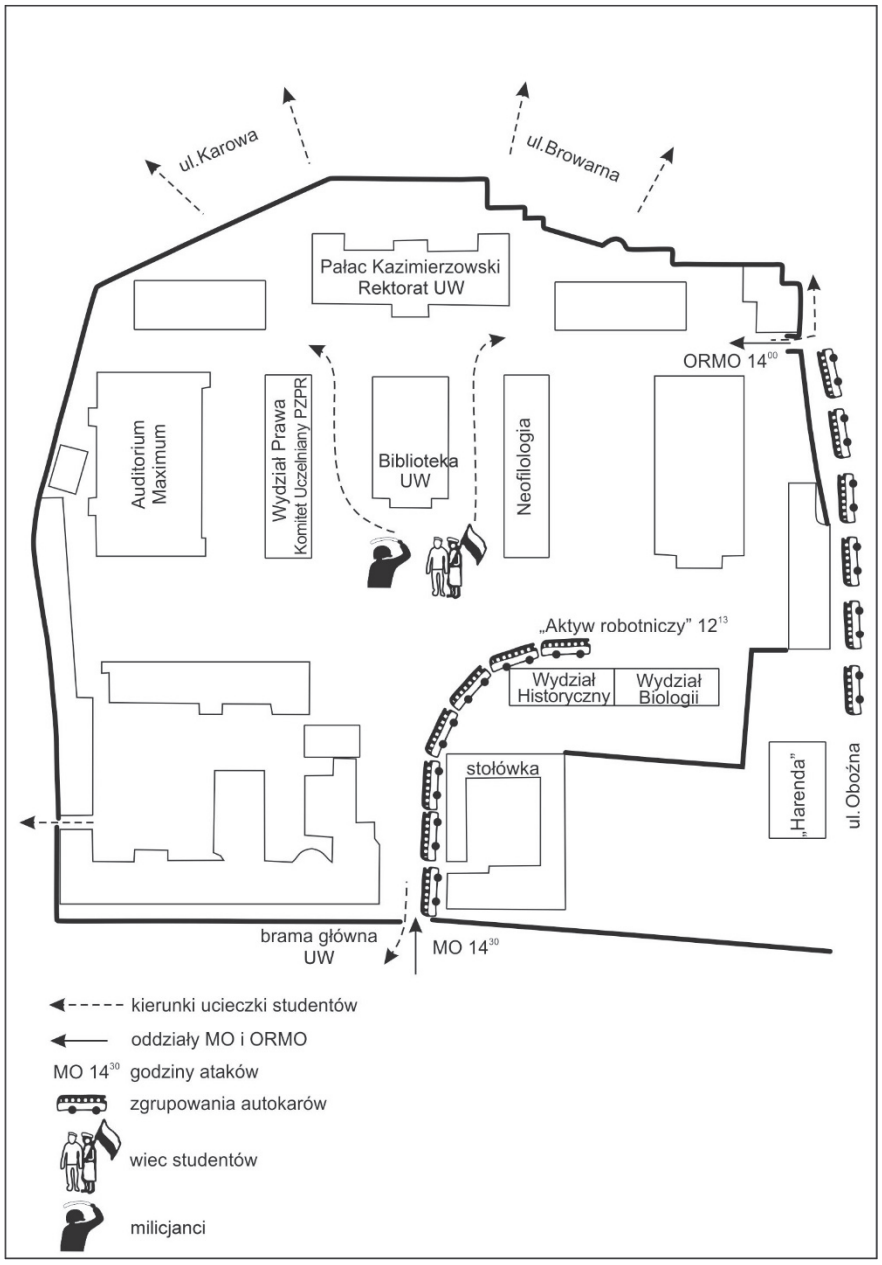
.....

.....

.....

Zadanie 25. (0–2)

Warszawa – plan sytuacyjny jednego z wydarzeń w dziejach PRL

J. Eisler, *Polski* […], Warszawa 2006, s. 236.

Na podstawie źródła i własnej wiedzy zaznacz poprawne dokończenia zdań 1. i 2.

1.Wydarzenia, których dotyczy źródło, rozegrały się

A. w marcu 1968 r.
B. w grudniu 1970 r.
C. w czerwcu 1976 r.
D. w sierpniu 1980 r.

2. I sekretarzem KC PZPR był w tym czasie

A. Bolesław Bierut.
B. Władysław Gomułka.
C. Edward Gierek.
D. Wojciech Jaruzelski.

Zadanie 26. (0–1)

Fragment opracowania historycznego

Rosnący entuzjazm antymarksistowskiej rewolucji wsparty został wydarzeniem o decydującym wprost znaczeniu: 12 września w Warszawie władzę objął pierwszy po wojnie rząd niekomunistyczny. W nocy 9 listopada mur berliński stał się widownią rozpasanej orgii powszechnej radości i zniszczenia; młodzi Niemcy rozbijali go kilofami. Osiem dni później, 17 listopada, zaczęły się manifestacje w Czechosłowacji, kolejnym satelicie Moskwy, a następnego dnia – w Bułgarii. Dnia 16 grudnia bułgarska partia komunistyczna zrzekła się monopolu władzy politycznej, otwierając tym samym drogę do systemu wielopartyjnego. Wcześniej jeszcze niekończące się manifestacje w Pradze wymogły dymisję całego przywództwa komunistycznego. W większości przypadków te doniosłe zmiany dokonały się niemal całkowicie bez użycia przemocy, niekiedy nawet zupełnie pokojowo.

Na podstawie: P. Johnson, *Historia świata od roku 1917 do lat 90-tych,* Londyn 1992, s. 1038–1040.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę, którą określane są wydarzenia przedstawione w cytowanym tekście.

.....

Zadanie 27. (0–12)

Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. *Podboje macedońskie na trwałe zmieniły świat starożytny*. Odnieś się do powyższej tezy, charakteryzując przyczyny, przebieg i konsekwencje wojen toczonych przez Filipa II Macedońskiego i Aleksandra III Wielkiego. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 22–23).

2. Scharakteryzuj przyczyny i konsekwencje sporu o inwestyturę w Europie w XI i XII w. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 24).

3. *Rewolucja, zanim wyszła na ulice, uprzednio dokonała się w umysłach ludzi*. Odnosząc się do powyższej tezy, scharakteryzuj przyczyny wybuchu rewolucji we Francji w końcu XVIII w.

4. *Walka zbrojna czy praca organiczna?* Przedstaw dążenia Polaków do zachowania tożsamości narodowej w II połowie XIX i na początku XX wieku.

5. *Władzy raz zdobytej nie oddamy nigdy* [Władysław Gomułka, 18 czerwca 1945 r.] Rozstrzygnij, czy zapowiedź rozwoju wydarzeń zawarta w słowach Władysława Gomułki znalazła potwierdzenie w wydarzeniach politycznych w Polsce w latach 1945–1948.

Materiały źródłowe do tematu 1.

Źródło A. Polityka Aleksandra wobec Persów i Medów po podboju ich państwa, w relacji Plutarcha

[Aleksander] pomaszerował do kraju Partów. Tu, korzystając ze spokoju, po raz pierwszy włożył na siebie strój obcokrajowca. I nie wiadomo, czy chciał tylko przystosować się do miejscowych obyczajów, zdając sobie sprawę, jak wielki wpływ na przychylne dla niego nastroje wśród ogółu ludności ma równość obyczajów i zewnętrznych form życia, czy też próbował w ten sposób wprowadzić u swoich Macedończyków perski zwyczaj padania przed królem na kolana, przyzwyczajając ich z wolna do zmiany etykiety dworskiej. […] Używał tego stroju początkowo w rozmowach z ludźmi pochodzenia niehelleńskiego […]. Później jednak zaczął się w nim pokazywać także publicznie i oficjalnie. Dla Macedończyków był to widok nieprzyjemny.

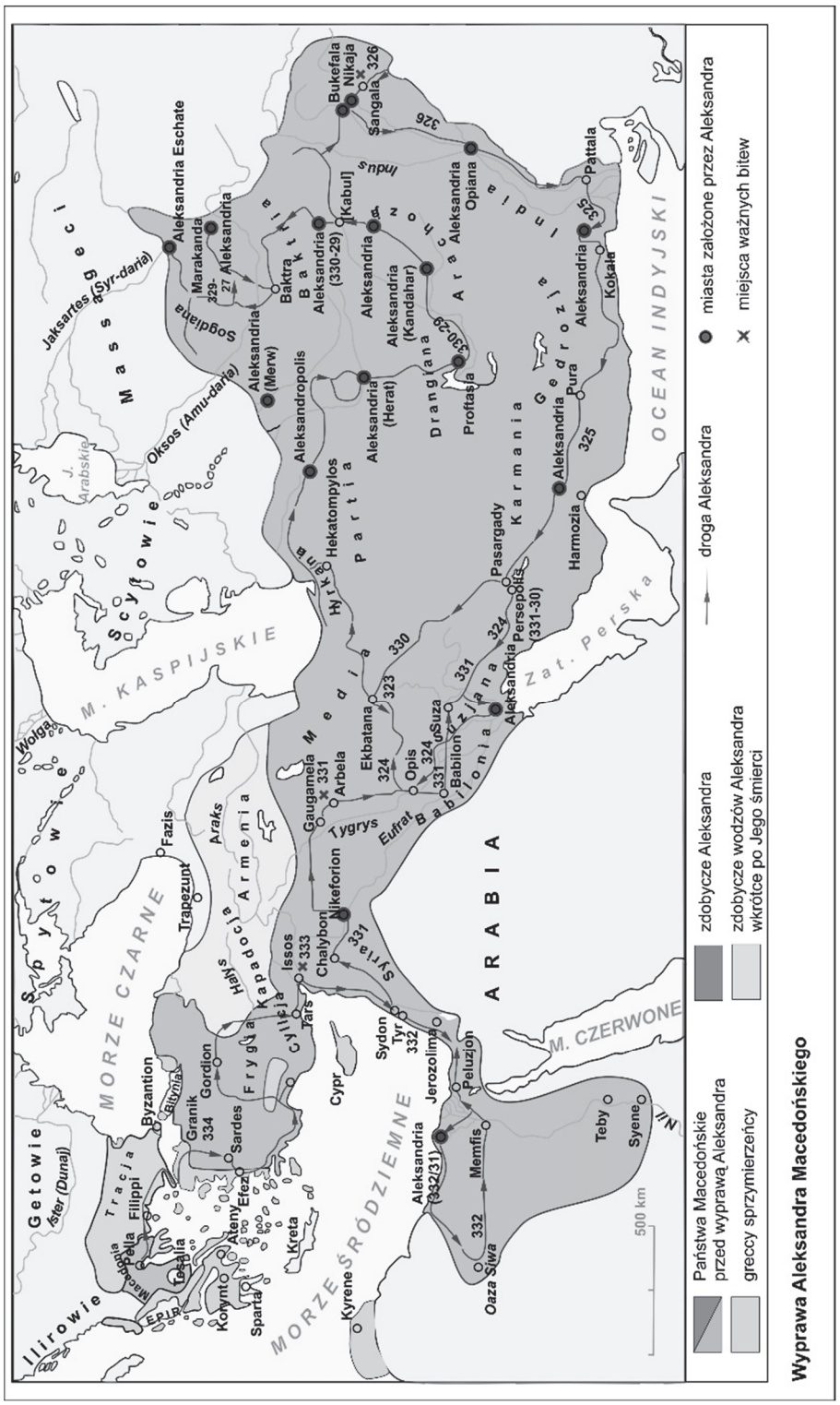
Na podstawie: Plutarch z Cheronei, *Żywoty sławnych mężów*, Warszawa – Wrocław – Kraków 1976, s. 196.

Źródło B. Charakterystyka epoki hellenistycznej w ujęciu współczesnych historyków

Z wyprawami Aleksandra zaczyna się nowy okres w dziejach Grecji, który przywykliśmy nazywać okresem hellenistycznym lub hellenizmem. Rozszerzenie granic świata greckiego, współistnienie Greków i ludów Wschodu na perskich niegdyś terytoriach, narodziny monarchii, których rozmiary i potęga nie miały sobie równych w poprzedniej historii Hellady, stworzyły nowe warunki, nowy porządek życia.

Na podstawie: B. Bravo, E. Wipszycka, *Historia starożytnych Greków*, t. 3, Warszawa 1992, s. 5.

Źródło C. Mapa imperium Aleksandra Wielkiego

Na podstawie: *Atlas historyczny do gimnazjum,* Wrocław 1999, s. 3.

Materiały źródłowe do tematu 2.

Źródło A. *Dictatus papae* [fragment]

1. Kościół rzymski przez samego Boga został założony.
2. Tylko sam biskup rzymski może być prawnie nazwany biskupem powszechnym.
3. Tylko on sam może biskupów składać z godności lub do nich przywracać […].
8. On sam tylko może używać insygniów cesarskich […].
12. Jemu wolno władcami rozporządzać (a więc i cesarzy z tronu składać) […].
14. W całym kościele wolno mu duchownych mianować, gdzie by chciał.

T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 1, Toruń 1994, s. 42.

Źródło B. Henryk IV i Grzegorz VII w Canossie w 1077 [namalował Carlo Emanuelle]

https://en.wikipedia.org

Źródło C. Konkordat wormacki [fragment]

Akt cesarski

Ja, Henryk […] posiadłości i lenna św. Piotra, zabrane od wybuchu tego sporu aż po dzień dzisiejszy […] zwracam, o ile mam je w posiadaniu, temuż św. Kościołowi Rzymskiemu, jeśli zaś których nie posiadam, dopomogę wiernie do ich odzyskania. […] I daję prawdziwy pokój […] Kalikstowi i św. Kościołowi Rzymskiemu i wszystkim, którzy po stronie jego stoją lub stali. A we wszystkich sprawach, w których św. Kościół Rzymski zażąda ode mnie pomocy, wiernie go wesprę […].

Akt papieski

Ja, Kalikst […] zezwalam, aby wybory biskupów i opatów królestwa niemieckiego […] obywały się w Twojej obecności. […] Wybrany zaś niechaj otrzyma od Ciebie za pomocą berła lenna i to, co Ci z tego tytułu wedle prawa winien będzie, niechaj wypełni; z wyjątkiem tego wszystkiego, co oczywiście należy do Kościoła Rzymskiego. […] Daję prawdziwy pokój Tobie oraz wszystkim, którzy po stronie Twojej są lub byli w czasie tego sporu.

T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w tekstach źródłowych*, Toruń 1994, t.1, s. 43–44.

WYPRACOWANIE

na temat nr .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS ***(nie podlega ocenie)***